

7.11.2018

Sosiaali- ja terveysministeriö

Lausunto hallituksen esityksestä työttömyysturvalain muuttamisesta yrittäjien ei omistavien perheenjäsenten työttömyysturvan kehittämiseksi (STM078:00/2018)

Työttömyyskassojen Yhteisjärjestö toteaa aluksi, että yrittäjien perheenjäsenten osalta ongelma on todellinen: he eivät tunnista olevansa työttömyysturvalain mukaisesti yrittäjiä, koska he eläke- ja verolainsäädännön mukaan ovat palkansaajia. Työttömyyskassat voivat tutkia asiaa jäseneksi liittyessä, mutta jäsenyyden jatkuessa tapahtuneet muutokset eivät yleensä tule työttömyyskassojen tietoon. Asia selviää vasta ansiopäivärahaa haettaessa, jolloin oikean vakuutuksen ottaminen on jo myöhäistä.

Ongelma ei kokonaan ratkea hallituksen esityksessä esitetyllä muutoksella, mutta selventää niiden henkilöiden tilannetta, jotka eivät omista mitään työnantajayrityksestään. Tällöin on selvää, että he ovat työttömyysturvalainsäädännön perusteella palkansaajia riippumatta perheenjäsenten omistusosuudesta ja oikea työttömyyskassa on palkansaajakassa. Näinkin selkeästä kriteeristä on myös nykyisiä edellytyksiä huomattavasti helpompaa tiedottaa.

Esityksessä ehdotetaan kuitenkin, että yrittäjän perheenjäsenen työssäoloaika olisi 52 viikkoa, kun se muilla palkansaajilla on 26 viikkoa. Tämän takia työttömyyskassat joutuvat jatkossakin tutkimaan, omistaako työttömäksi jääneen henkilön perheenjäsenet hänen työnantajayritystään ja miten suurella osuudella. Kyseessä ei ole lisätehtävä nykytilanteeseen verrattuna, mutta yksinkertaisempikin ratkaisu olisi ollut mahdollinen.

Toimeenpanon kannalta olisi ollut yksinkertaisinta, että työssäoloaika olisi kaikissa tapauksissa 26 viikkoa. Tämä ratkaisu olisi vähentänyt muutoksen aiheuttamaa lisätyötä työttömyyskassoissa eikä olisi edellyttänyt maksatusjärjestelmiin muutoksia. Ratkaisu, jossa työssäoloehdot olisivat yhtä pitkät molemmille palkansaajaryhmille, olisi mahdollistanut myös niiden yhdistämisen, mikä mahdollisuus esityksestä nyt puuttuu.

Esityksen ratkaisu, jonka mukaan eri pituisia työssäoloaikoja ei voida yhdistää, on kieltämättä toimeenpanon kannalta helpoin. Osa kassoista on kuitenkin sitä mieltä,

7.11.2018

että on kohtuutonta, jos työssäoloehdot ei voida yhdistää, vaikkakin se johtaisi hyvin monimutkaisiin säännöksiin.

Se edellytys, että etuudenhakija ei ole saanut omistaa työnantajayrityksestään mitään, ei aiheuta toimeenpanossa ongelmia ainakaan sen jälkeen, kun tulorekisteritiedot ovat työttömyyskassojen käytettävissä. Osaomistajan status on tieto, joka kerätään tulorekisteriin ja on sieltä tarvittaessa siirrettävissä työttömyyskassojen tietoon. Ottaen huomioon, että ryhmä, jota muutos koskee, on kokonaisuus huomioon ottaen pieni, omistamiseen liittyvä ehto olisi todennäköisesti ollut riittävä rajoittamaan epäiltävissä olevaa muutoksen aiheuttamaa työttömyysetuusmenon kasvua.

Lopuksi on vielä mainittava, että vaikka esitys on kohtuullisen selkeäpiirteinen, elävä elämä osoittautuu aina oletettua monitahoisemmaksi. Henkilön asemassa tapahtuu muutoksia sekä vakuutusaikana että etuusaikana. Näitä muutoksia voivat olla hänen itsensä omistamiseen ja asumiseen liittyen. Henkilön asemaan vaikuttavat näiden lisäksi myös muutokset hänen perheenjäsenensä omistamisessa. Näiden muutosten selvittäminen tuo toimeenpanoon oman lisänsä.

Työttömyyskassojen Yhteisjärjestö ry

Niina Jussila
toiminnanjohtaja
050 911 8511
niina.jussila@tyj.fi